

Владан Бајчета • Јанко Ивановић

РАДНА СВЕСКА 6

уз Читанку за шести разред основне школе

РАДНА СВЕСКА 6

уз Читанку за шести разред основне школе

Редакција Фондације „Алек Кавчић“

Аутори др Владан Бајчета, мср Јанко Ивановић

Рецензенти др Данијела Поповић Николић, Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Тамара Каровић, ОШ „Први српски устанак“, Орашац
Наталија Миленковић, ОШ „Радоје Домановић“, Ниш

Главни уредник Крста Поповски

Уредник Софија Вујчић

Илустрације Горан Витановић

Фотографије Shutterstock

Лектура Софија Вујчић

Ликовни уредник Слађана Николић

Дизајн и прелом Слађана Николић

Издавач АрхиКњига д. о. о.
Љубостињска 2, Београд

За издавача Оливер Кавчић

Штампа Штампарија Дунав д. о. о., Земун

Тираж 20.000

Прво издање, 2023.

ISBN 978-86-6130-039-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:821-82(075.2)(076.1)
37.016:811.163.41(075.2)(076.1)

БАЈЧЕТА, Владан, 1985-

Радна свеска 6 : уз Читанку за шести разред основне школе / Владан Бајчета, Јанко Ивановић ; [илустрације Горан Витановић]. - 1. изд. - Београд : АрхиКњига, 2023 (Земун : "Дунав"). - 38, 74 стр. : илустр. ; 29 см

Насл. стр. приштампаног текста : Радна свеска 6 : уз Граматику за шести разред основне школе / Марина Николић, Јована Јовановић, Јанко Ивановић. - Оба рада штампана у међусобно обрнутим смеровима. - Тираж 20.000. - Библиографија: стр. 38, 74.

ISBN 978-86-6130-039-4

1. Ивановић, Јанко, 1988- [аутор]
2. Николић, Марина, 1982-: Радна свеска 6

COBISS.SR-ID 136135433

Министарство просвете,
науке и технолошког
развоја Републике Србије
одобрilo је овај уџбеник
за употребу у школама
решењем број:
650-02-00230/2023-07
од 22. 12. 2023. године.

Спонзор уџбеника

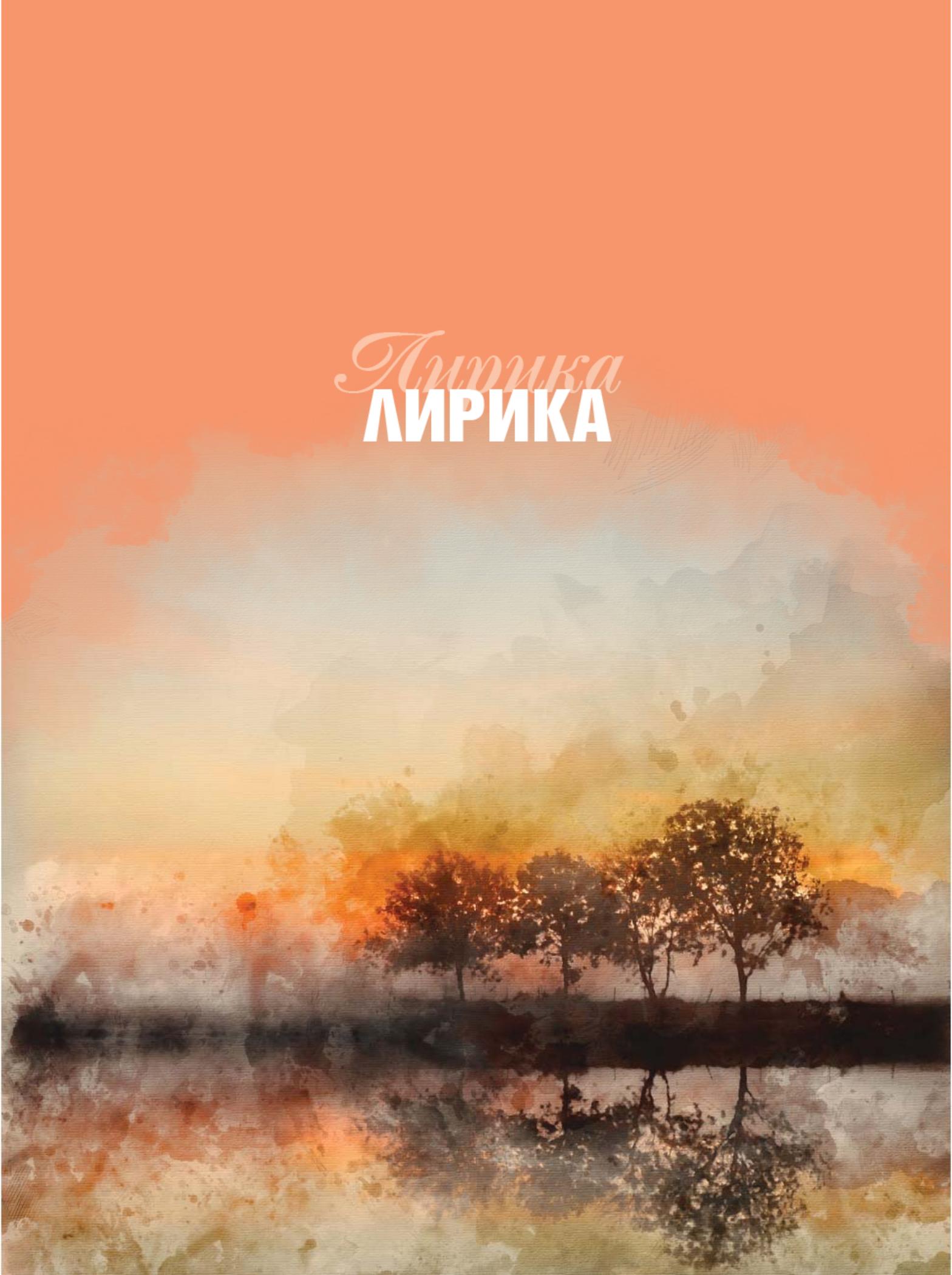
Ringier

Садржај

ЛИРИКА	5
ЕПИКА	15
ДРАМА	29
Решења	34
Литература	38

Лирика
ЛИРИКА

1. Присети се врста стихова и попуни табелу.

Број слогова у једном стиху	Врста стиха
десет	
осам	
једанаест	
дванаест	

2. Испод сваког одломка из песме напиши врсту стиха којом је испеван.

а) Рано рани ђевојчица
На весели Спасов данак;
Нешто пред њом росу тресе,
Бога моли ђевојчица:

• Врста стиха: _____

б) Два су бора напоредо расла,
Међу њима танковрха јела;
То не била два бора зелена,
Ни међ' њима танковрха јела,
Већ то била два брата рођена:
Једно Павле, а друго Радуле,
Међу њима сестрица Јелица.

• Врста стиха: _____

3. Препознај ком књижевном роду припадају дела из којих су наведени следећи одломци.

а) Грану сунце иза брда,
Није сунце него Божо,
Носи игру за појасом,
Ману игром на ђевојке,
Ђевојке се разиграше.

• Књижевни род: _____

б) „У предањима и народном сећању она је лепа као и богиња Весна; и као што су Весну замишљали са појасом од лишћа и траве у божанственој хаљини, тако су и Ладу замишљали распуштене косе боје зрелог жита, украшене пољским цвећем, и то оним најлепшим и најздравијим, које се по обичају сакупљало око ивандањских дана, а Ивањдан се и данас слави у јулу. Неке од тих мирисних травки нису подносили змајеви, а они су били врло важна бића, значајна нашим прецима.”

(Весна Алексић, *Каљави коњ*)

• Књижевни род: _____

в) Наша дода Бога моли,
Ој додо, ој додо ле!
Да удари росна киша,
Ој додо, ој додо ле!

• Књижевни род: _____

4. Заокружи слова испред три особине карактеристичне за усмену књижевност.

- a) Дела усмене књижевности подложна су променама.
- б) Дела усмене књижевности нису подложна променама.
- в) Усмена књижевност другачије се зове ауторска књижевност.
- г) Усмена књижевност другачије се зове народна књижевност.
- А) Појава више варијанти једног дела одлика је усмене књижевности.
- ђ) Једно дело усмене књижевности не може имати више варијанти.

5. Додолске, коледарске, божићне, ђурђевске, краљичке, ивањске песме су:

- a) митолошке песме; б) обредне песме; в) обичајне песме.

Заокружи слово испред тачног одговора.

6. Најважније одлике лирске поезије су:

- a) приповедање о јунацима и догађајима;
- б) субјективност;
- в) објективност;
- г) дијалог;
- А) сажетост;
- ђ) сликовитост и музикалност песничког језика.

Заокружи слова испред тачних одговора.

7. Народне обредне лирске песме се према периоду у коме су биле извођене могу поделити на:

- a) јесење, зимске и летње;
- б) зимске, пролећне и летње;
- в) пролећне, летње и јесење.

Заокружи слово испред тачног одговора.

8. Допуни тврдњу.

Вук Стефановић Караџић је народне лирске песме називао _____

песмама, а народне епске песме _____ песмама. О епско-лирским

песмама Вук је забележио да су то песме „на _____”.

9. Присети се врста строфа и попуни табелу.

Број стихова	Врста строфе
два	
три	
четири	

10. Пажљиво прочитај следеће стихове. Одреди наслове песама којима припадају, као и имена и презимена њихових аутора.

а) „Жуљаве руке одмара на плугу.
Дубоко дише, и као да дремље.
А ветар, ћухом пробуђене земље
надојен, тресе седу влас му дугу.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

б) „Виторог се месец заплео у грању
Старих кестенова; ноћ светла и плава.
Кô немирна савест што први пут спава,
Тако спава море у немом блистању.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

в) „Скоро ће жетва... Једро зрње зрије...
У сунцу трепти моје родно село.
Но мутни облак притиска ми чело,
И у дно душе гром пада и бије.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

г) „Иако те он верно праги
кроз тамно поље и густе гај
ти никад нећеш препознати
његов мирис и његов сјај.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

а) „Чак и ако не верујеш, пробај тога да се сетиш.
Кад зажмуриш и кад заспиш, ти покушај да је чујеш,
да одлетиш,
да је стигнеш и ухватиш и сачуваш кад се вратиш.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

п) „Хвала срцу за бол, славља,
Што га пробуди и шум благ.
Хвала свему што оставља
По свету сен, у мени траг.”

- Наслов песме: _____
- Аутор: _____

11. Цезура је:

- a) понављање;
- б) логичка пауза (одмор) која се налази унутар стиха после одређеног броја слогова;
- в) стих од осам слогова.

Заокружи слово испред тачног одговора.

12. Испред наслова наведених песама напиши **А** ако је песма дело ауторске (писане) књижевности или **Н** ако је дело народне (усмене) књижевности.

___ Плава звезда ___ Грану сунце из брда ___ О, класје моје
___ Рано рани ђевојчица ___ Рајшар

13. Одговори на питање и уради задатак испод.

a) Објасни шта је опкорачење.

б) Пронађи опкорачења у строфи из песме *Село Јована Дучића* и подвучи их.

„Чемпресова шума бдије; месец на њу
Сипа своје хладно сребро; одсијава
Модро летње иње са високих трава.
Затим крик. То крикну буљина на пању.”

14. Одреди врсту стиха, врсту строфе и врсту риме у следећим строфама:

a) „Виторог се месец заплео у грању
Старих кестенова; ноћ светла и плава.
Кô немирна савест што први пут спава,
Тако спава море у немом блистању.”

- Врста стиха: _____
- Врста строфе: _____
- Врста риме: _____

в) „О класје моје испод голих брда,
Мој црни хљебе, крвљу поштрапани,
Ко ми те штеди, ко ли ми те брани
Од гладних тица, моја муко тврда?”

- Врста стиха: _____
- Врста строфе: _____
- Врста риме: _____

б) „Све је утонуло у тишину вечну.
Ни шума, ни гласа; само једнолико
Избија часовник ког не чује нико.”

- Врста стиха: _____
- Врста строфе: _____
- Врста риме: _____

г) „Жуљаве руке одмара на плугу.
Дубоко дише, и као да дремље.
А ветар, ђухом пробуђене земље
надојен, тресе седу влас му дугу.”

(Вељко Петровић, *Рајшар*)

- Врста стиха: _____
- Врста строфе: _____
- Врста риме: _____

15. Одговори на питања.

а) Шта је сонет?

б) Колико строфа има сонет и како су распоређене?

в) Колико сонет има стихова? _____

16. Које стилске фигуре уочаваш у подвученим стиховима?

а) „Све је утонуло у тишину вечну.
Ни шума, ни гласа; само једнолико
Избија часовник ког не чује нико.”
(Јован Дучић, *Село*)

• Назив стилске фигуре:

б) „Све је утонуло у тишину вечну.
Ни шума, ни гласа; само једнолико
Избија часовник ког не чује нико.”
(Јован Дучић, *Село*)

• Назив стилске фигуре:

в) „Жуљаве руке одмара на плугу.
Дубоко дише, и као да дремље.
А ветар, ђухом пробуђене земље
надојен, тресе седу влас му дугу.”
(Вељко Петровић, *Рајар*)

• Назив стилске фигуре:

г) „Виторог се месец заплео у грању
Старих кестенова; ноћ светла и плава.
Кô немирна савест што први пут спава,
Тако спава море у немом блистању.”
(Јован Дучић, *Село*)

• Назив стилске фигуре:

а) „Он са ње кличе, с ње га сета мори...
И када семе нечујно пуцкета,
ил' класје шушти, гига се сред лета:
он то разуме, то му земља збори.”
(Вељко Петровић, *Рајар*)

• Назив стилске фигуре:

ђ) „Чемпресова шума бдије; месец на њу
Сипа своје хладно сребро; одсијава
Модро летње иње са високих трава.
Затим крик. То крикну буљина на пању.”
(Јован Дучић, *Село*)

• Назив стилске фигуре:

17. Повежи ауторе и њихова књижевна дела.

- Јован Дучић ○
- Стеван Раичковић ○
- Мирослав Антић ○
- Добрица Ерић ○
- Вељко Петровић ○
- Алекса Шантић ○

- О, класје моје
- Плава звезда
- Чудесни свиџац
- Рајар
- Хвала сунцу, земљи, траве
- Село

18. Испод сваке од наведених дефиниција напиши назив врсте лирске песме коју препознајеш.

а) Лирски субјект исказује осећања припадности нацији, земљи, родном крају.

б) Лирски субјект слави живот и исказује срећу и опчињеност лепотама природе и живота.

в) Лирски субјект исказује свој однос према животу, свету, људима, смрти, смислу постојања, Богу.

г) Лирски субјект изражава љубав према природи и појавама у њој.

д) Лирски субјект указује на тежак живот људи, беду и немаштину и бројне друге друштвене неправде.

19. Подвуди стилске фигуре које откриваш у наведеним примерима.

а) „Светлости ми душа хоће, а одмора слабе ноге,
Клонуло је моје тело, уморне су моје ноге –
Ал’ је крепка воља моја, што ме ноћас вама води,
Да посветим живот роду, отаџбини и слободи.
Презрео сам царске дворе, царску круну и порфиру,
И сад ево светлост тражим у скромноме манастиру.
Отвор’те ми, часни оци, манастирска тешка врата,
И примите царског сина ко најмлађег свога брата...”

• персонификација • оноματοпеја • контраст • епитет • поређење

б) „Зашкрипаше тешка врата, а над њима сова прну
И с крештањем разви крила и склони се у ноћ црну.
А на прагу храма светог, где се Божје име слави,
Са буктињом упаљеном, настојник се отац јави.”

• персонификација • оноματοпеја • контраст • поређење • епитет

20. Подвуди стихове у којима запажаш физички и духовни портрет Растка Немањића.

„Он буктињу горе диже, изнад своје главе свете,
И угледа, чудећи се, безазлено босо дете.
Високо му бледо чело, помршене густе власи,
Али чело узвишено божанствена мудрост краси.
За руку га старац узе, пољуби му чело бледо,
А кроз сузе прошапута: „Примамо те, мило чедо.”

21. Одреди значење подвучене речи у следећим стиховима.

„Ко удара тако позно у дубини ноћног мира
на капији затвореној светогорског манастира?”

- а) касно б) силовито в) бучно г) рано

Заокружи слово испред тачног одговора.

22. Запази речи које се римују у стиховима и одреди како се назива таква рима.

„Ко удара тако позно у дубини ноћног мира
На капији затвореној светогорског манастира?
'Већ је прошло тавно вече, и нема се поноћ хвата,
Седи оци, калуђери, отвор'те ми тешка врата...”

- а) укрштена рима б) парна рима в) обгрљена рима

Заокружи слово испред тачног одговора.

23. Одреди врсте строфа у наведеним примерима.

а) „Векови су прохујали од чудесне оне ноћи, –
Векови су прохујали и многи ће јоште проћи –
Ал' то дете јоште живи, јер његова живи слава,
Јер то дете беше Растко, син Немањин, Свети Сава.”

- катрен • терцет • дистих

б) „А славуји тихо уз песмицу жале,
Не би ли им хладне стене заплакале.”

- терцет • дистих • катрен

24. Одлике ауторске лирике су:

- а) приповедање о значајним догађајима;
б) субјективност;
в) сажетост форме;
г) зна се ко је аутор;
д) преноси се усменим путем;
е) осећајност и непосредност казивања;
ж) објективност;
з) сликовитост песничког језика.

Заокружи слова испред тачних одговора.

25. Према броју слогова одреди врсту стиха у наведеним примерима. Подвуци тачне одговоре.

а) „А славуји тихо уз песмицу жале...”

- десетерац • дванаестерац • осмерац

б) „Сестро драга, Косовко Девојко...”

- лирски десетерац • епски десетерац • дванаестерац

26. Пажљиво прочитај строфе и одговори на захтеве.

„Као златне токе крвљу покапане,
Доле пада сунце за гору, за гране.

У срцу се живот застрашеном таји,
Само ветар хуји... То су уздисаји...

И све немо ћути, не миче се ништа,
Та најбољи витез паде са бојишта!

А славуји тихо уз песмицу жале
Не би ли им хладне стене заплакале.”

а) Назив песме: _____

б) Аутор: _____

в) Век у којем је песма написана: _____

г) Врста строфе: _____

А) Подвуци врсту лирске песме.

- описна
- митолошка
- родољубива
- дитирамб
- мисаона

П) Заокружи строфу у којој уочаваш стилску фигуру поређење.

27. Подвуци појмове који се односе на песму *Грачаница* Десанке Максимовић.

- Сопоћани
- звоно
- Грачаница
- описна песма
- Милешева
- Каленић
- Жича
- елгија
- фреска
- обраћање

28. Повежи линијом имена ликова из песама и њихове особине:

тужан

љут

разуман

прек

забринут

брижан

Крста Пепо

Џон Хохохонд

Џим Хухухинд

29. Прочитај строфу из песме Сергеја Јесењина *Песма о керуши* и одговори на захтеве испод.

„Немо, ко од милости ил' среће,
Кад јој баце камичак низ брег,
Пале су и њене очи псеће,
Као златни сјај звезда, у снег.”

а) Заокружи стилске фигуре које откриваш.

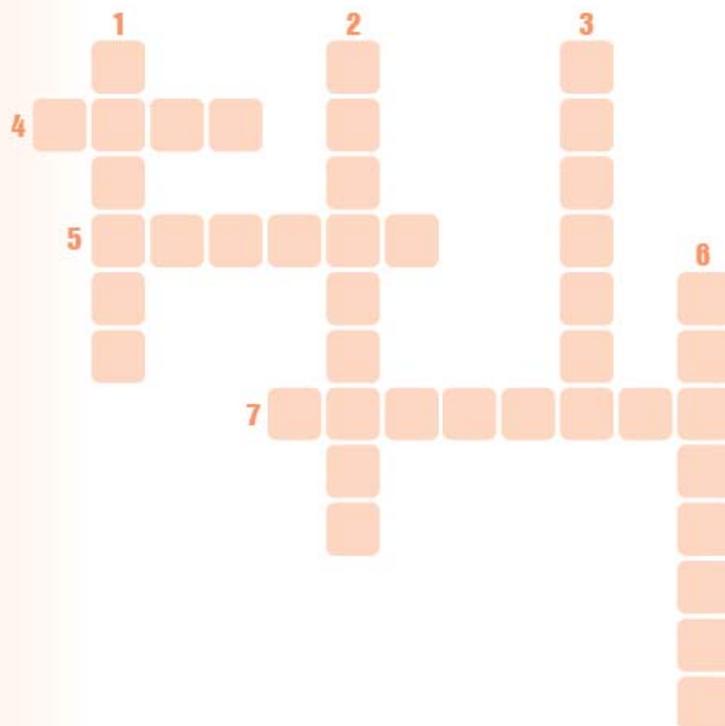
- епитет
- персонификација
- ономатопеја
- поређење
- хипербола

б) Подвуци врсту риме у наведеној строфи.

- укрштена
- обгрљена
- парна

30. Реши укрштеницу.

1. строфа од два стиха
2. стилска фигура којом се наглашава нека особина до преувеличавања
3. врста лирске песме у којој преовладава тужно расположење
4. гласовно подударање речи на крају стихова или полустихова
5. строфа од три стиха
6. врста лирске песме у којој се опевају радост, срећа и опчињеност лепотама природе и живота
7. стилска фигура која представља истицање на основу супротности

31. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

Девојка у плавом	Леотар	родољубље	дечија књижевност
учитељ	дипломата	приповетке	Тиса
свестрани уметник	Алекса Шантић	Сомбор	мотиви из природе
боем	сонет	стварност	преводацац

Эпика
ЕПИКА

1. У наведеном одломку подвучи дијалог.

„Први се појавио Месец, у својој другој четврти, млад и јасан као белутак. Огледао се у води и утопио се у њеном миру, на трен. А онда је изронио.

– Видим да ћу и у будућим временима, кроз моја четири круга, обасјавати свет.

– А видиш ли Ладу, богињу свилених, лековитих травки? – упитала га је Мелиса. И додала: – Њу чекам!”

(Весна Алексић, *Каљави коњ*)

2. У наведеном одломку подвучи монолог.

„– Довео сам те, жено моја, да ти покажем моје дело. Ову Земљу и небо које сам подупро са дванаест стубова, и Сунце, и точак звезданог неба... све сам то исковао, да стоји и постоји... Јеси ли задовољна?

– Јесам... и све је лепо... Мада, да ти признам, нешто ми недостаје, речи нечије...

’Гле, и овом нежном бићу, које лепо мирише, нешто недостаје’, помислила је Агниа, па им се примакла још више.”

(Весна Алексић, *Каљави коњ*)

3. Подвучи облике казивања које препознајеш у датим одломцима из збирке *Каљави коњ* Весне Алексић.

а) „Док је богиња спавала у хладу, Сварог је пришао букви и Агниа је зачула неке ударце у стабло. Провирила је из свог склоништа на грани и угледала како снажним рукама и необичним предметима утискује нешто у стабло и задовољно мрмља.”

• наратија • дескрипција • монолог • дијалог

б) „– Шта радиш то? – узвикнула је богиња отварајући очи. – Утискујем знаке, писмена прва... Једном, ово ће бити слова... У њима ће моћи да се сачува све што треба, свака мисао, свако знање – објасни јој Сварог озареног лица. – Јесам ли те ја пробудио буком?”

• наратија • дескрипција • монолог • дијалог

в) „Мед је била послушна девојчица, дуге златне косе и светлих очију, умилна и слатка као и име које је понела на рођењу.”

• наратија • дескрипција • монолог • дијалог

4. На линијама напиши Вукову поделу народних епских песама.

- _____
- _____
- _____

5. Народне епске песме косовског тематског круга припадају:

- а)** песама новијих времена;
- б)** песама старијих времена;
- в)** песама средњих времена.

Заокружи слово испред тачног одговора.

6. Ако је наведена тврдња у вези са именима аутора и насловима њихових дела тачна, заокружи **T**, а ако није, заокружи **H**.

а) Песму *Свeйи Сава* написао је Војислав Илић.

T H

б) Вук Караџић је народну песму *Цар Лазар и царица Милица* записао од казивача Тешана Подруговића.

T H

в) Песму *Смрт Мајке Јуковића* написао је Вук Караџић.

T H

г) Песму *Вече* написао је Ђура Јакшић.

T H

а) Песму *Грачаница* није написала Десанка Максимовић.

T H

7. Повежи линијама имена јунака епских народних песама *Комади од различнијех косовскијех њјесама* и њихове особине.

непоуздан

завидан

искрен

честит

храбар

Милош Обилић

Вук Бранковић

8. Прочитај наведене стихове и означи ко их казује: султан Мурат, цар Лазар, Милош Обилић.

а) „Ко не дође на бој на Косово,
од руке му ништа не родило:
ни у пољу бјелица пшеница,
ни у брду винова лозица!” • Стихове изговара: _____

б) „Ој Лазаре, од Србије главо!
Нит’ је било, нити може бити:
једна земља, а два господара;
једна раја, два харача даје;
царовати оба не можемо,
већ ми пошљи кључе и хараче,
златне кључе од свијех градова,
и хараче од седам година;
ако ли ми то послати нећеш,
а ти хајде у поље Косово
да сабљама земљу дијелимо.” • Стихове изговара: _____

в) „Вала тебе, славни кнез-Лазаре!
Вала тебе на твојој здравици,
на здравици и на дару твоме;
ал’ не вала на такој бесједи;
јер, тако ме вјера не убила,
ја невјера никад био нисам,
нит’ сам био, нити ћу кад бити,
него сјутра мислим у Косову
за ’ришћанску вјеру погинути.” • Стихове изговара: _____

9. Подвуци контраст у наведеним стиховима.

„Та ником је другом налит’ нећу
већ у здравље Милош-Обилића:
Здрав Милошу, вјеро и невјеро!
Прва вјеро, потоња невјеро!”

10. Којој врсти стиха припада наведени пример?

„У Крушевцу, мјесту скровитоме.”

а) лирски десетерац **б)** епски десетерац **в)** осмерац

Заокружи слово испред тачног одговора.

11. Усправном цртом одреди место цезуре у наведеним стиховима.

„Вала тебе, славни кнез-Лазаре!
Вала тебе на твојој здравици,
на здравици и на дару твоме;
ал’ не вала на такој бесједи”

12. На линије поред имена ликова препиши типске улоге које су им у песми *Цар Лазар и царица Милица* додељене. Имај у виду да више типских улога може одговарати једном лику.

- владар-мученик • носилац косовског завета • гласник
- издајник • духовни и државни вођа • оклеветани јунак
- „сестра од заклетве” • барјактар српске војске, представник свих ратника
- резонер – лик који изражава певачеве ставове и ставове заједнице у којој се песма пева

а) кнез Лазар Хребељановић: _____

б) кнегиња Милица: _____

в) Милош Обилић: _____

г) Вук Бранковић: _____

а) Бошко Југовић: _____

п) слуга Милутин: _____

13. Најважније одлике епске поезије су:

- а)** приповедање о јунацима и догађајима;
- б)** субјективност;
- в)** објективност;
- г)** сажетост;
- а)** развијена прича;
- п)** развијање родољубивих осећања.

Заокружи слова испред тачних одговора.

14. Подвуци епитете у наведеним стиховима:

„Певај, брате, ти се не бој виле,
док је мене, Краљевића Марка,
и мојега видовита Шарца,
и мојега шестопера златна.”

15. Подвуци стилске фигуре које откриваш у наведеним примерима:

а) „Марко спава, Милош попијева.”

- ономатопеја
- персонификација
- поређење
- хипербола
- контраст

б) „Јао Шаро, моје десно крило,
достигни ми вилу Равијојлу!
Чистим ћу те сребром потковати,
чистим сребром и жеженим златом;
покрићу те свилом до колена,
од колена ките до копита;
гриву ћу ти измешати златом,
а поткитићу ситнијем бисером;
ако ли ми не достигнеш виле,
оба ћу ти ока извадити,
све четири ноге поломити,
па ћу т' овде тако оставити,
те се туци од јеле до јеле,
кô ја, Марко, без мог побратима.”

- поређење
- епитет
- контраст
- ономатопеја
- персонификација

в) Кад је Шарац сагледао вилу,
по три копча у висину скаче,
по четири добре унапредак:
брзо Шарац достигао вилу.

- персонификација
- хипербола
- ономатопеја
- контраст
- поређење

16. Прочитај пажљиво одломак и одговори на питања. Води рачуна о правопису.

„Ко с' удаје — тридесет дуката,
ко се жени — тридест и четири;
који има те толико даде,
тај се јунак може оженити
и девојка млада удомити,
а у мене браћа сиромашна,
нема блага да Арапу даду:
у томе сам јадна заостала,
те се нисам млада удомила;
са тога сам срећу изгубила.”

а) Којој песми припадају наведени стихови? _____

б) Ко изговара наведене речи? _____

17. Препознај доминантне стилске фигуре у одломцима из песама косовског циклуса. Запиши њихове називе поред сваког одломка.

а) „Кад девојка саслушала речи,
Проли сузе низ бијело лице,
Она оде свом бијелу двору,
Кукајући из бијела грла:”

• Назив стилске фигуре: _____

б) „Снао моја, љубо Дамјанова!
Што нам вршти Дамјанов зеленко?
Ал' је гладан шенице бјелице,
али жедан воде са Звечана?”
Проговара љуба Дамјанова:
„Свекрвице, мајко Дамјанова!
нит' је гладан шенице бјелице,
нити жедан воде са Звечана,
већ је њега Дамјан научио
до поноћи ситну зоб зобати,
од поноћи на друм путовати;
пак он жали свога господара
што га није на себи донио”.

• Назив стилске фигуре: _____

18. На линији испод стихова напиши назив кратке фолклорне форме коју препознајеш у стиховима.

„Драги брато, незнана делијо,
а што питаш Арапове дворе?
Што их питаш? Остали му пусти!”

• У питању је _____.

19. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврдња тачна, заокружи Т, ако је нетачна, заокружи Н.

а) Марко Краљевић је господског порекла.

Т Н

б) Муса Кесеџија је одрастао у немаштини.

Т Н

в) Марко Краљевић је одрастао на двору.

Т Н

г) Муса Кесеџија је одрастао у благостању.

Т Н

20. Прочитај наслове књижевних дела у којима је главни јунак Марко Краљевић. Подвуци наслов књижевног дела које припада ауторској књижевности.

Марко Краљевић и вила

Урош и Мрњавчевићи

Марко Краљевић укида свадбарину

Сиротио ждребе

Марко Краљевић и Муса Кесеџија

21. Подвуци врсту десетерца који има цезуру после четвртог слога.

„Пројездише до два побратима...”

- лирски десетерац
- епски десетерац

22. Прочитај стихове из народне епске песме *Марко Краљевић и Муса Кесеџија* и на линијама напиши три стилске фигуре које препознајеш у стиховима.

Коса му је до земљице црне,
полу стере, полом се покрива;
нокти су му, орати би могò;
убила га мемла од камена,
поцрнио као камен сињи.

- Стилске фигуре: _____, _____,
_____.

23. Испод наведеног одломка из песме *Орање Марка Краљевића* напиши ком књижевном роду припада.

„О мој синко, Краљевићу Марко,
остави се, синко, четовања,
јер зло добра донијети неће,
а старој се досадило мајци
све перући кржаве хаљине;
већ ти узми рало и волове,
пак ти ори брда и долине,
те сиј, синко, шеницу бјелицу,
те ти рани и мене и себе.”

- Књижевни род: _____

24. Како се зове коњ Краљевића Марка?

25. Марко Краљевић често у песмама има и помоћнике. Пронађи их и подвуци у понуђеном низу.

- црни Арапин
- Шарац
- Муса Кесеџија
- вила

26. На основу наведене биографије препознај о ком аутору је реч.

Њена најзначајнија дела су: романи *Лајум* и *Бездно*, аутобиографско дело *Прозраци*, збирке приповедака *Дорћол*, *Врачар*, *Гласови*, књиге за децу *Очаране наочаре* и *Књија за Марка* из које је и приповетка *Сиројто ждребе*, а писала је и драме и есеје. Њена дела су превођена на многе светске језике и била је добитница многих престижних награда.

- Име и презиме писца: _____

27. Допуни реченице.

Предања су посебна врста усмене прозе у којима су сачувана различита веровања наших предака о природи, људима и догађајима у прошлости.

Предања у којима се говори о веровањима у натприродна бића, ђаволе, вампире, виле, вештице називају се _____.

Предања која тумаче настанак света, небеских тела, човекових особина, биљака, животиња називају се _____.

Предања која говоре о јунацима, догађајима и настанку имена места или географског појма називају се _____.

28. На линији поред стихова напиши наслов народне епске песме којој они припадају.

а) „Та ти за то и одавно знадеш:
ко с' удаје — тридесет дуката,
ко се жени — тридест и четири;
ти се видиш јунак од мејдана,
није квара да стотину дадеш!”

• Наслов народне епске песме: _____

б) „Јао мене до Бога милога
ђе погуби од себе бољега!”

• Наслов народне епске песме: _____

в) А када се Марку досадило,
диже Марко рало и волове,
те он поби Турке јањичаре,
пак узима три товара блага,
однесе их својој старој мајци...

• Наслов народне епске песме: _____

г) „Богом брате, Краљевићу Марко,
вишњим Богом и Светим Јованом,
дај ме пуштај у планину живу,
да наберем по Мирочу биља,
да загасим ране на јунаку.”

• Наслов народне епске песме: _____

29. Подвуци појмове који се односе на књижевно дело *Буре Исидоре Секулић*.

- приповедање у трећем лицу • есеј • приповетка • девојчица
• приповедање у првом лицу • 20. век • измаштани свет • писмо

30. Препознај ликове Ђопићеве приповетке *Чудесна сирава* према карактеристикама које су дате, па напиши њихова имена на линијама испод.

а) Старији човек који не воли механичке направе, изузев сатова.

б) Самарџија који лута и бави се својим занатом, пропијајући успут своју зараду.

в) Стари сеоски лопов и човек од најмањег поверења.

31. Подвуди књижевну врсту којој припада следећи одломак.

„Питао сам старијега брата, који је замакао већ у школи, шта је то: „Испеци па речи”, али ми ни он није умео објаснити. Вели:

– Реч може бити печена, може и кувана, може пржена, а може и похована.

Можете мислити већ како су гласили ти писмени задаци на тему: „Испеци па речи”. Неки Живко Средојевић написао је цео писмени задатак у неколико речи. Тај је задатак гласио:

– Најздравија је реч кад је печена, и онај се може сматрати за мудра који говори само печене речи!”

Други опет, неки Сима Јагодић, ко зна где се инспирисао том филозофијом, овако је решио задатак:

– Реч не треба извадити из уста све док не буде сасвим печена. А реч може да се испече ако се загреје столица код куће, па се на тој столици седи све док се не испече реч, и за то време се учи српска граматика као најважнији предмет, пошто без језика човек не може живети!”

Трећи опет, неки Остоја Поповић, син сеоског свештеника, овако је народски објаснио ствар:

– Све што улази у уста треба да буде печено. Тако у уста улази погача, па улази ракија, па улази јагње с ражња, и зато и све што излази из уста треба да буде печено. Како из уста, осим осталог, излази и реч, то и реч треба да буде печена!”

- басна
- роман
- путопис
- комедија

32. Подвуди облик казивања који преовлађује у наведеном одломку из дела Николе Тесле *Моји изуми*.

„Између осталог, прочуо сам се као јединствени шампион у хватању врана у нашем крају. Начин на који сам их хватао био је врло једноставан. Отишао бих у шуму, сакрио се у жбуње и подражавао вранин зов. Обично бих добијао по неколико одзива и убрзо би нека врана долепшала до мене у шибље. После тога једино је требало да бацим комадић картона да бих привукао њену пажњу, скочим на ноге и шчепам је пре него што она успе да се ишчупа из грмља. На тај начин бих ухватио онолико врана колико сам желео.”

- нарација
- дескрипција
- дијалог
- монолог

33. Подвуци делове текста који представљају нарацију у датом одломку из дела Бранка Ђоџића.

„Читав разред, као да је једва дочекао ту команду, весело јурну напоље и просу се низ двориште у правцу густа љескара куд је умакао бјегунац.

– Држи га! Држи гааа!

– Аха, не дај тамо!

Док је намрштени Паприка са школског прага љутито зурио за њима, гониоци се брзо изгубише у лиснату љескару дерући се колико је ко више могао. Један преплашен зец искочи испод ниска жбуна и јурну некуд удесно. Стриц се нададе за њим.

– Ето га тамо! Држ, не дај!”

34. Пажљиво прочитај одломак и одговори на захтев.

„Пре него што ће извући прво слово, он се неколико пута плашљиво осврте на врата и прозор, погледа испод ока потамнелу икону од које су се на обе стране пружале полице са калупима, и испрекидано уздахну. Хартија је лежала на клупи, а он је клечао пред клупом.

– Драги мој дедице, Константине Макаричу! – писао је. – Ево ти пишем писмо. Срећан вам Божић и желим ти све најбоље од Господа Бога. Ја немам ни оца ни мајчице, ти си ми једини остао.

Вањка управи поглед на мрачни прозор у коме је светлуцао одсјај његове свеће, и јасно замисли свога деду Константина Макарича који је служио као ноћни чувар код господе Живарјових. Био је то ситан, мршав, али врло жустар и бодар старчић од својих шездесет пет година, вечито насмејаног лица и пијаних очију. Дању спава у кухињи за послугу или задева куварице, а ноћу, завијен у широк кожух, шета око имања и удара у своје клепало. За њим, опуштених глава, иду стара Каштанка и керић Вјун, назван тако због своје црне боје и дугуљастог тела као у ласице.”

• У сваком пару подвуци појам који се односи на наведени одломак.

- роман – новела
- хронолошко приповедање – унутрашњи монолог
- портрет – екстеријер

35. Подвуци четири одлике романа као књижевног рода.

- постојање ликова
- приповедање
- истинитост
- дескрипција
- постојање дидаскалија
- постојање дигресија

36. Допуни табелу.

Књижевно дело	Име писца	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Буре</i>			
<i>Моји изуми</i>			
<i>Кроз њустинињу и њрашуму</i>			

37. Повежи књижевне јунаке са ауторима у чијим се делима појављују, тако што ћеш уписати одговарајуће слово испред имена сваког јунака.

___ Дјед Раде ___ Феличита ___ Словак ___ Отавијано ___ Јованче ___ Немечек

а) Ференц Молнар б) Бранко Ћопић в) Анђела Нанети

38. Да ли у следећем одломку приповедање тече хронолошки? Заокружи тачан одговор.

„Њих двоје су били мамини родитељи и били су ми, као и она сама, дражи од другог деке и баке.

Мама је била једина ћерка деке Отавијана, јер је бака Теодолинда, иако тако дебела, рађала веома мале бебе које нису успеваале да преживе више од једног дана. На срећу, с мамом је било другачије; можда и због тога што се бака, како је причала, тада много потрудила да би могла да добије унука као што сам ја.

Дека је славио целог тог дана, а бака је причала да се и напио. Потом је отишао у башту и посадио трешњу.”

(Анђела Нанети, *Мој дека је био ѿрешња*)

ДА

НЕ

39. Линијама повежи речи и њихова значења.

табак ☐	☐ обрађено парче земље у врту
леја ☐	☐ сигурно, свакако
ремен ☐	☐ сажето, суштински
нахерен ☐	☐ слог хартије
језгровито ☐	☐ накривљен
јамачно ☐	☐ каиш, појас

40. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврдња тачна, означи Т, ако је нетачна, заокружи Н.

а) Контраст је истицање сличности између два појма.	Т	Н
б) Стил је начин на који писац обликује језик у свом делу.	Т	Н
в) Аутобиографија је подврста романа.	Т	Н
г) Аутобиографије најчешће пишу изузетни и знаменити људи.	Т	Н
д) Авантуристички роман је подврста аутобиографије.	Т	Н
ђ) Свезнајући приповедач не зна све појединости радње.	Т	Н
е) У хронолошком приповедању догађаји се нижу један за другим.	Т	Н

41. Допуни табелу.

Књижевно дело	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Песма о керуши</i>			
<i>Јаблан</i>			
<i>Аска и вук</i>			
<i>Зов дивљине</i>			
<i>Дечаџи Павлове улице</i>			

42. Споредне епизоде у роману другачије се називају _____

43. Који облик казивања (приповедања) препознајеш у следећем одломку из приповетке *Јаблан* Петра Кочића? Подвуци тачан одговор.

-
- Јабо, бате, ако данас платиш главом, не зажали на ме! – уздахну Лујо, припи се уз вола, па поче опет, кријући од људи мјерити штап. Изиђе да ће Јаблан надбости! Разведри му се лице.
 - Јеси ли се уплашио, мали?
 - Ти се, синко, ништа не бој. Твој је бак стари мејданџија – соколи га један чичица.
 - Не бојим се ја, вала, ништа! – вели Лујо поуздано.

- монолог
- дескрипција
- нарација
- дијалог

44. Подвуци портрет у наведеном одломку из приповетке *Јаблан* Петра Кочића.

„Одавно се ухватио сумрак.

На стрњишту испод села, у једној забрдици, скупио се Лујо сав под хаљину. Само му вири пјегаво лице с крупним, грахорастим очима и неколико прамичака жућкасте косе, расуте по челу. Пред њим на неколико корака пасе Јаблан.

Сваке вечери, откад су настале врућине, до неко доба ноћи напаса Лујо свог Јаблана. Пази га као очи у глави. Два пута га на недељу соли. И ужину с њиме полови. Воли он Јаблана, јер је Јаблан најјачи бак у цијелој околици. Лујо се поноси.”

45. Подвуци мотиве који су заступљени у следећем одломку из приповетке *Јаблан* Петра Кочића.

„Одавно се ухватио сумрак.

На стрњишту испод села, у једној забрдици, скупио се Лујо сав под хаљину. Само му вири пјегаво лице с крупним, грахорастим очима и неколико прамичака жућкасте косе, расуте по челу. Пред њим на неколико корака пасе Јаблан.

Сваке вечери, откад су настале врућине, до неко доба ноћи напаса Лујо свог Јаблана. Пази га као очи у глави. Два пута га на недељу соли. И ужину с њиме полови. Воли он Јаблана, јер је Јаблан најјачи бак у цијелој околици. Лујо се поноси.”

- нежност
- туга
- мржња
- пријатељство
- брижност
- равнодушност
- усамљеност
- љубав

46. Прецртај уљеза.

- пејзаж
- портрет
- ентеријер
- дијалог
- екстеријер

47. Препознај писца на основу датог описа.

Сматра се најзначајнијим српским књижевником 20. века. Добио је Нобелову награду за књижевност 1961. године. Објавио је романе *Травничка хроника*, *Госпођица*, *Проклећа авлија*, *На Дрини ћуџија*. На часовима српског језика тумаче се лирски запис „Мостови”, приповетке „Аска и вук” и „Јелена, жена која нема”.

- Име и презиме писца: _____

48. Пажљиво прочитај одломак из дела Иве Андрића и одговори на захтеве.

„Испрва се присећао ко је и шта је, где се налази и шта треба да ради, и само је говорио сам себи: Да се прво нагледам овог чуда невиђеног.”

а) Подвуци књижевни род.

- лирика
- епика
- драма

б) Подвуци књижевну врсту.

- новела
- приповетка
- басна
- бајка
- роман

в) Подвуци облик приповедања који запажаш у одломку.

- дијалог
- монолог
- дескрипција
- приповедање у првом лицу

г) Подвуци име лика о коме се приповеда у одломку.

- Аска
- Аја
- вук
- ловац

49. Подвуци унутрашњи монолог у следећем одломку из Андрићеве приповетке *Аска и вук*.

„Идући тако месечарски, не гледајући где стаје и не дајући себи више рачуна о правцу у ком иде, вук је једнако понављао сам у себи: 'Крв и месо овог шиљезета никад ми не гину. Могу да га рашчечим у сваком тренутку, кад ми се прохте. Него, да се нагледам чуда. Да видим још овај покрет, па још овај...'”

50. Подвуци ликове из романа *Зов дивљине*.

- Џон Торнтон
- Ханс
- стриц Ница
- рођак Сава
- Бек

51. Повежи линијом називе авантуристичких романа са њиховим ауторима.

<i>Робинзон Крузо</i> ○	○ Хенрик Сјенкјевич
<i>Кроз њустинињу и њрашуму</i> ○	○ Данијел Дефо
<i>Зов дивљине</i> ○	○ Џек Лондон
<i>Доживљаји Тома Сојера</i> ○	○ Марк Твен

52. Подвуци мотиве који се односе на приповетку *Летио лејој белца* Вилијама Саројана.

- срамота
- поштење
- јунаштво
- крађа
- путовање
- сиромаштво
- чежња за јахањем
- знање
- усамљеност

53. Како се назива опис унутрашњег изгледа неке просторије у књижевном делу?

- а) ентеријер б) портрет в) екстеријер г) пејзаж

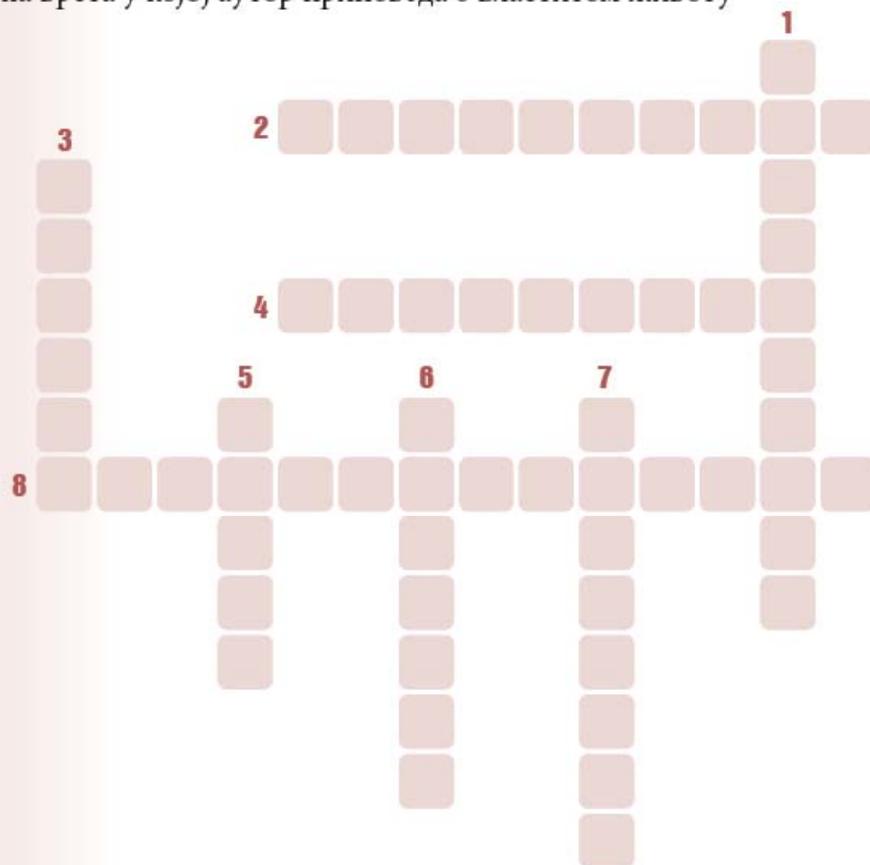
Заокружи слово испред тачног одговора.

54. Како се назива тип приповедања у ком се догађаји или доживљаји нижу по реду, од прошлости ка будућности? Одговор напиши на линији испод.

55. Реши укрштеницу.

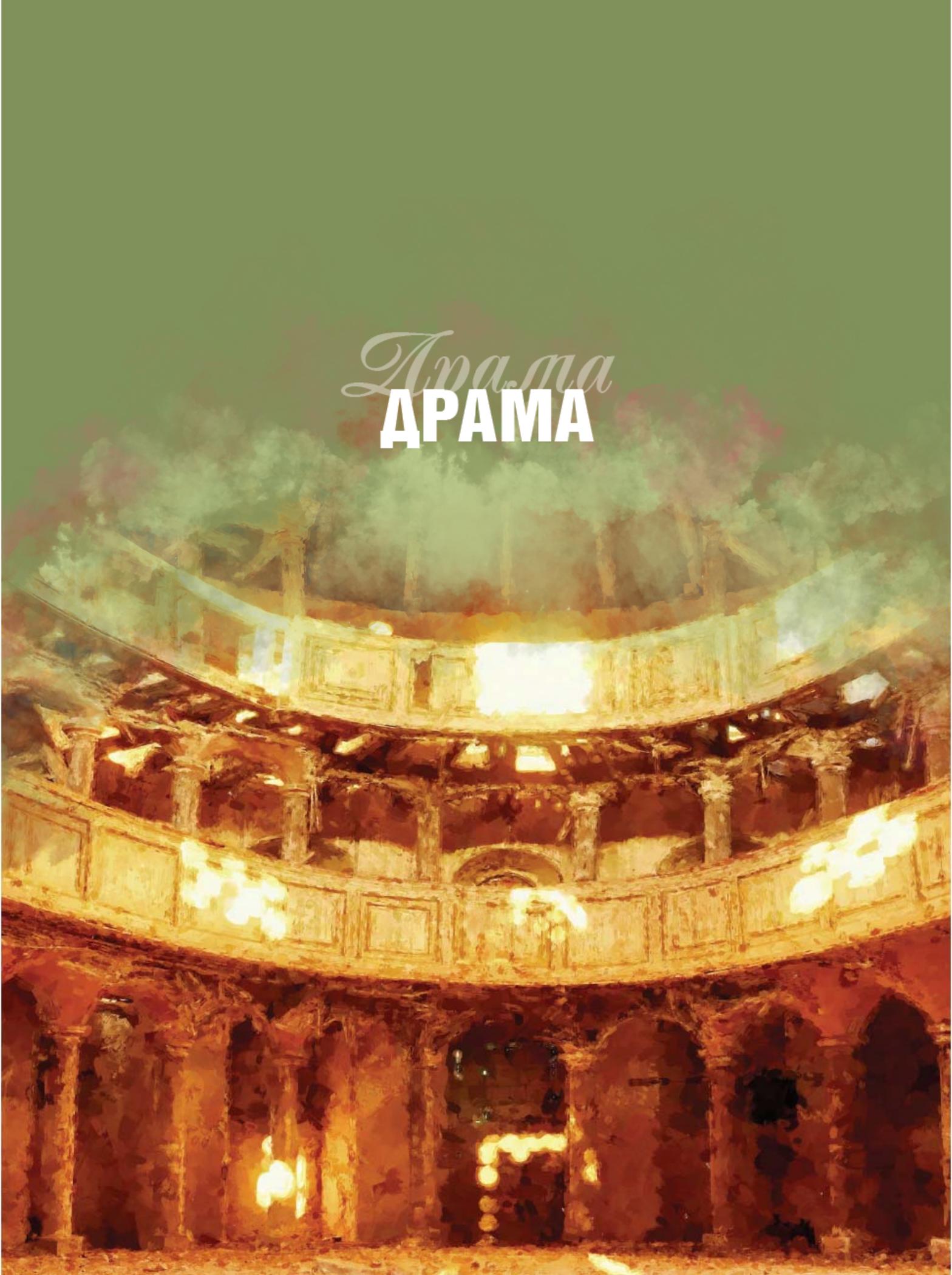
1. опис спољашњег простора
2. епско дело средњег обима
3. низ догађаја у следу којим су се одвијали
4. облик казивања; представљање бића, предмета, појава
5. најмања тематска јединица
6. облик казивања у ком се личност обраћа себи
7. облик приповедања; излагање догађаја и збивања
8. књижевна врста у којој аутор приповеда о властитом животу

56. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

новелиста	путописи	амерички прозни писац	слобода
лекар	Норвешка	Јермени	Змијање
драмски писац	<i>Сапутници</i>	сиромаштво	збор
псеудоними	есеји	филмска продукција	аустроугарска власт

Драма
ДРАМА

1. Подвуци дијалог у следећем одломку.

МАЛЧИКА: Како се чиниш невешта! Као да ја нисам приметила јуче...

САВЕТА (збуњена): Јуче... приметила...

МАЛЧИКА: Ти си збуњена! Ти дакле признајеш?

САВЕТА: Ја те не разумем!

МАЛЧИКА: О, добро си ти разумела! Ниси ти бадава кокетовала са господином Бранком!

САВЕТА (за себе): Она дакле зна... (Најлас.) Већ што се тога тиче, ту ми је савест чиста!

2. Повежи линијама имена драмских лица и њихове особине.

размажена

разумна

самоуверена

скромна

вредна

лења

МАЛЧИКА

САВЕТА

3. У следећем одломку подвуци делове текста који представљају реплике лица у драми.

СОКОЛОВИЋ (иде њед њу): Слатко моје дете, јеси ли добро спавала?

ЈЕЦА (исџо љако): Чедо моје, да ниси ружно сањала?

СОКОЛОВИЋ: Јеси ли уморна од јуче?

ЈЕЦА: Да ниси ломна?

СОКОЛОВИЋ: Па јеси ли гладна?

ЈЕЦА: Хоћеш ли мало кафице или мало теја са шунчицом?

МАЛЧИКА: Јесам, нисам, хоћу, нећу, не знам, маните ме се, оканите ме се!

4. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

МАЛЧИКА: Срећа? Зашто срећа? Право да ти кажем мене није ни најмање изненадило! Штавише, не бих се чудила да дође и трећи!

САВЕТА: Трећи?

МАЛЧИКА: Трећи просилац!

ЈОВАН (сџуџи): Ево још једно писмо.

МАЛЧИКА: Шта велиш, Савета? Ја бих се чисто опкладила! Но ал' одмах ћемо видети... (Узме љисмо. Јован одлази.)

а) Подвуци у одломку делове текста који представљају дидаскалије.

б) Ком књижевном роду припада наведени одломак? Заокружи тачан одговор.

- лирика
- епика
- драма

5. Препознај женске ликове у Трифковићевој комедији *Избирачица* према карактеристикама које су дате, па напиши њихова имена на линијама испод.

а) Размажена јединица која свакоме ману нађе. Дрска је и невоспитана према родитељима и укућанима.

б) Мудра служавка, скромна и радна.

в) Жели да се угледа на друге и живи попут њих.

6. Допуни табелу.

Књижевно дело	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Избирачица</i>			
<i>Аналфабета</i>			
<i>И ми њрку за коња имамо</i>			

7. Допуни реченицу.

Врста комедије у којој се заплет заснива на неспоразуму, забуни, непажњи или расејаности назива се _____.

8. Подвучи облик казивања (приповедања) који препознајеш у датом одломку.

Г. СВЕТА: (Долази са свешчицом) Добар дан, г. начелниче.

НАЧЕЛНИК: Добар дан, г. Свето. Ама, чујем за тебе лепе ствари. Е, ако, ако, то ми је мило, а зато сам те и звао.

Г. СВЕТА: Молим.

НАЧЕЛНИК: Да прегледамо мало тај твој речник. Треба ми, знаш, једна страна реч, па не могу сад да се сетим. (*Миџа на њ. Мику.*) Дедер ми прочитај које речи имаш на слово „а” ?

Г. СВЕТА: Па ја, знате, нисам по словима записивао, него онако без реда, како ми је која реч наишла.

НАЧЕЛНИК: Добро. Онда читај с реда, па ћемо наићи ваљда.

нарација дескрипција монолог дијалог

9. Повежи књижевне јунаке са ауторима у чијим се делима појављују, тако што ћеш испред имена сваког лика уписати одговарајуће слово.

___ Малчика

___ Марко

___ Савета

___ Света

___ Шумска Мајка

___ Мика

а) Коста Трифковић б) Бранислав Нушић в) Миодраг Станисављевић

10. Повежи линијама драмска лица и њихове особине.

образован

непромишљен

необразован

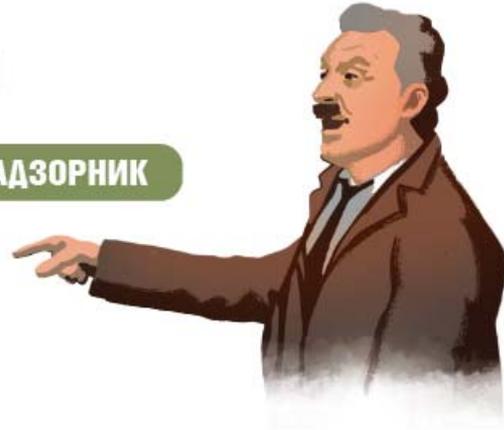
неодговоран

радан

одговоран

НАЧЕЛНИК

ШКОЛСКИ НАДЗОРНИК

11. Прочитај одломак и одговори на захтев.

ВУК: Шта је, Пријане Пријановићу?

МАРКО: Изгледа да сам малкице залутао?

ВУК: Не „изгледа” и не „малкице” него дибидус. А што си овамо скрајнô?

МАРКО: Да тражим трс-чокот.

ВУК: Ма какав чокот! Пошо си тамо где овца не блеји и где не кукуриче кокот, тј. у недођин. А ко те тамо упутио?

МАРКО: Један чова са купастом капом. По изгледу је поштењак.

• Из које књижевне врсте су преузети мотиви ове драмске игре? Подвуци тачан одговор.

- басна
- аутобиографија
- бајка
- роман

12. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврдња тачна, заокружи **Т**, ако је нетачна, заокружи **Н**.

а) Средишњи део драме, односно врхунац драмског заплета назива се расплет.

Т Н

б) Радња у драми се развија кроз сукоб драмских лица.

Т Н

в) Дидаскалије су упутства редитељу и глумцима како да поставе драмско дело на сцену.

Т Н

г) Драмска врста која се заснива на веселим и шаљивим заплетима, излажући смеху друштвене појаве, људске слабости, рђаве карактере назива се комедија.

Т Н

д) Заплет је основни део драмске радње у коме не долази до сукоба ликова.

Т Н

ђ) Ако је драмски текст писан за слушање, онда је у питању драмска врста која се назива драматизација.

Т Н

ж) Драмска врста која садржи само један чин назива се једночинка.

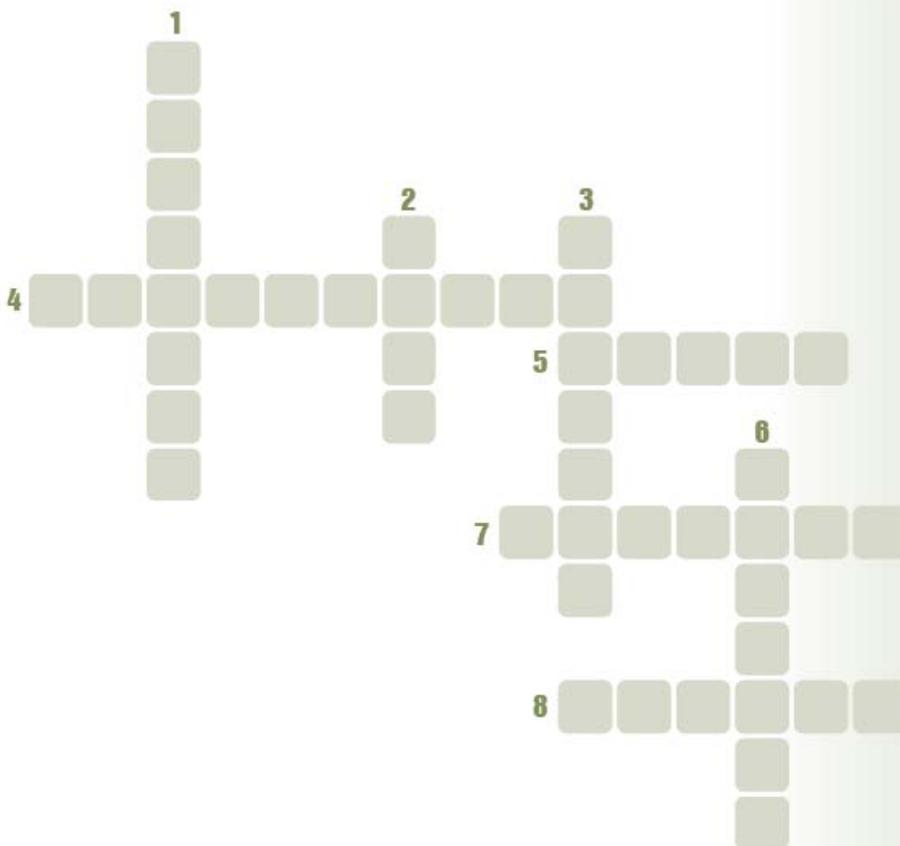
Т Н

13. Заокружи четири одлике драме као књижевног рода.

- монолог и дијалог
- субјективност
- подела улога
- нема поделе на чинове
- дидаскалије
- представе се приказују у позоришту

14. Реши укрштеницу.

1. драмско дело комичног карактера, чији су елементи смех, хумор, комика
2. јунак који говори у драми
3. етапа драмске радње у којој је разрешење сукоба, неспоразума
4. драмски текст у једном чину
5. део чина у којем се број ликова (глумаца) не мења
6. разговор двају или више лица у драмском делу
7. појединачан говор лица у драми
8. део драмске радње у ком долази до сукоба ставова или јунака, неспоразума

15. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

драматург	аутобиографија	грађанство
радио-драма	конзул	Нови Сад
народна изрека	управник позоришта	19. век
ТВ драма	Бен Акиба	комедиограф

Решења

ЛИРИКА

Број слогова у једном стиху	Врста стиха
десет	десетерац
осам	осмерац
једанаест	једанаестерац
дванаест	дванаестерац

2. а) осмерац; б) десетерац.

3. а) лирика; б) епика; в) лирика.

4. а), г), д).

5. б).

6. б), д), њ).

7. б).

8. женским; мушким/јуначким; међи.

Број стихова	Врста строфе
два	дистих
три	терцет
четири	катрен

10. а) *Раџар*, Вељко Петровић;
 б) *Село*, Јован Дучић;
 в) *О, класје моје*, Алекса Шантић;
 г) *Чудесни свиџац*, Добрица Ерић;
 д) *Плава звезда*, Мирослав Антић;
 њ) *Хвала сунцу, земљи, траве*, Стеван Раичковић.

11. б).

12. А *Плава звезда*;

Н *Грану сунце из брда*;

А *О, класје моје*;

Н *Рано рани ђевојчица*;

А *Раџар*.

13. а) Опкорачење је песнички поступак који подразумева да се мисао започета у једном стиху завршава у следећем;
 б) Чемпресова шума бдије; месец на њу / Сипа своје хладно сребро; одсијава / Модро летње иње са високих трава. / Затим крик. То крикну буљина на пању.

14. а) дванаестерац, катрен, обгрљена;
 б) дванаестерац, терцет, парна;
 в) једанаестерац, катрен, обгрљена;
 г) једанаестерац, катрен, обгрљена.

15. а) Сонет је врста лирске песме састављена од четири строфе;

б) Сонет чине четири строфе: прве две су катрени (четири стиха), а последње две терцети (три стиха);

в) Сонет има четрнаест стихова.

16. а) хипербола;

б) контраст;

в) поређење;

г) епитет;

д) оноματοпеја;

ђ) персонификација.

17. Јован Дучић *О, класје моје*
 Стеван Раичковић *Плава звезда*
 Мирослав Антић *Чудесни свиџац*
 Добрица Ерић *Раџар*
 Вељко Петровић *Хвала сунцу, земљи, траве*
 Алекса Шантић *Село*

18. а) родољубива песма;

б) дитирамб;

в) мисаона (рефлексивна) песма;

г) описна (дескриптивна) песма;

д) социјална песма.

19. а) контраст, епитет, поређење;

б) оноματοпеја, контраст, епитет.

20. Он буктињу горе диже, изнад своје главе свете, / И угледа, чудећи се, безазлено босо дете. / Високо му бледо чело, помршене густе власи, / Али чело узвишено божанствена мудрост краси. / За руку га старац узме, пољуби му чело бледо, / А кроз сузе прошапута: „Примамо те, мило чедо.”

21. а).

22. б).

23. а) катрен; б) дистих.

24. б), в), г), њ), ж).

25. а) дванаестерац; б) епски десетерац.

26. а) *Вече*; б) Ђура Јакшић;

в) 19. век;

г) дистих;

д) мисаона;

ђ) Као златне токе крвљу покапане, / Доле пада сунце за гору, за гране.

27. Сопоћани, звоно, Грачаница, Милешева, Каленић, фреска, обраћање.

28.

29. а) епитет, персонификација, поређење;
б) укрштена.

30. 1. дистих;
2. хипербола;
3. елегија;
4. рима;
5. терцет;
6. дитирамб;
7. контраст.

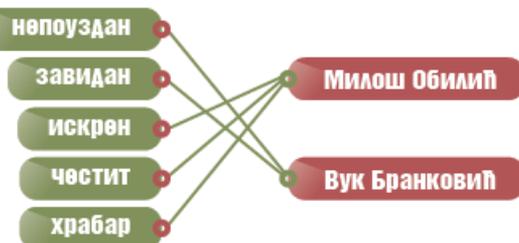
31.

ЕПИКА

1. Видим да ћу и у будућим временима,
крз моја четири круга, обасјавати свет.
– А видиш ли Ладу, богињу свилених,
лековитих травки? [...] – Њу чекам!
2. „Гле, и овом нежном бићу, које лепо мирише,
нешто недостаје”
3. а) нарација;
б) дијалог;
в) дескрипција.
4. женске; јуначке/мушке; „песме на међи”
5. в).
6. а) Т; б) Т; в) Н; г) Т; д) Н.

7.

8. а) цар Лазар; б) султан Мурат;
в) Милош Обилић.
9. Та ником је другом напит’ нећу / већ у
здравље Милош-Обилића: / Здрав Милошу,
вјеро и неврјеро! / Прва вјеро, потоња неврјеро!
10. б)
11. „Вала тебе, I славни кнез-Лазаре! / Вала
тебе I на твојој здравици, / на здравици
I и на дару твојем; / ал’ не вала I на такој
бесједи; [...]”

12. а) кнез Лазар Хребељановић: владар-
мученик, духовни и државни вођа;
б) кнегиња Милица: „сестра од заклетве”;
в) Милош Обилић: носилац косовског
завета, оклеветани јунак;
г) Вук Бранковић: издајник;
д) Бошко Југовић: барјактар српске војске,
представник свих ратника;
ђ) слуга Милутин: гласник, резонер –
лик који изражава певачеве ставове и
ставове заједнице у којој се песма пева.

13. а), в), д), љ).

14. видовита, златна.

15. а) контраст;
б) епитет, контраст, поређење;
в) хипербола.

16. а) *Марко Краљевић укида свадбарину*;
б) Косовка Девојка.

17. а) (стални) епитет;
б) словенска антитеза.

18. клетва.

19. а) Т; б) Т; в) Т; г) Н.

20. *Сиротио Ждребе*.

21. епски десетерац.

22. епитет, хипербола, поређење.

23. епика.

24. Шарац.

25. Шарац, вила.

26. Светлана Велмар Јанковић.

27. митолошко-демонолошка предања;
етиолошка предања; културно-историјска
предања.

28. а) *Марко Краљевић укида свадбарину*;
б) *Марко Краљевић и Муса Кесеџија*;
в) *Орање Марка Краљевића*;
г) *Марко Краљевић и вила*.

29. приповетка, девојчица, приповедање у
првом лицу, 20. век, измаштани свет.

30. а) дјед Раде; б) Петрак; в) Сава.

31. роман.

32. нарација.

33. Читав разред, као да је једва дочекао ту
команду, весело јурну напоље и просу се
низ двориште у правцу густа љескара куд
је умакао бјегунац. [...] Док је намрштени
Паприка са школског прага љутито зурио
за њима, гониоци се брзо изгубише у
лиснату љескару дерући се колико је ко
више могао. Један преплашен зец искочи
испод ниска жбуна и јурну некуд удесно.
Стриц се нададе за њим. [...]

34. роман – новела;
хронолошко приповедање – унутрашњи
 монолог;
портрет – екстеријер.

35. постојање ликова, приповедање,
 истинитост, дескрипција, постојање
 дигресија.

36.

Књижевно дело	Име писца	Књижевни род	Књижевна врста
Буре	Исидора Секулић	епика	приповетка
Моји изуми	Никола Тесла	епика	аутобиографија
Кроз њустинињу и њрашуму	Хенрик Сјенкјевич	епика	роман

37. б) – Дјед Раде;
 в) – Феличита;
 а) – Словак;
 в) – Отавијано;
 б) – Јованче;
 а) – Немечек.

38. НЕ

39.

табак	обрађено парче земље у врту
леја	сигурно, свакако
ремен	сажето, суштински
нахерен	слог хартије
језгровито	накривљен
јамачно	каиш, појас

40. а) Н; б) Т; в) Н; г) Т; д) Н; њ) Н; е) Т.

41.

Књижевно дело	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста
Песма о керуши	Сергеј Јесељин	лирика	елегија
Јаблан	Петар Кочић	епика	приповетка
Аска и вук	Иво Андрић	епика	приповетка
Зов дивљине	Џек Лондон	епика	роман
Дечаџи Павлове улице	Ференц Молнар	епика	роман

42. дигресије.

43. дијалог.

44. Само му вири пјегаво лице с крупним,
 грахорастим очима и неколико прамичака
 жућкасте косе, расуте по челу.

45. нежност, пријатељство, брижност, љубав.

46. дијалог.

47. Иво Андрић.

48. а) епика;
 б) приповетка;
 в) монолог;
 г) вук.

49. 'Крв и месо овог шиљежета никад ми не
 гину. Могу да га рашчеречим у сваком
 тренутку, кад ми се прохте. Него, да се
 нагледам чуда. Да видим још овај покрет,
 па још овај..'

50. Џон Торнтон, Ханс, Бек.

51. Робинзон Крусо — Хенрик Сјенкјевич
 Кроз њустинињу и њрашуму — Данијел Дефо
 Зов дивљине — Џек Лондон
 Доживљаји — Марк Твен
 Тома Сојера — Марк Твен

52. срамота, поштење, крађа, сиромаштво,
 чежња за јахањем.

53. а)

54. хронолошко приповедање

55. 1. екстеријер;
 2. приповетка;
 3. фабула;
 4. дескрипција;
 5. мотив;
 6. монолог;
 7. нарација;
 8. аутобиографија.

56.

Антон Павлович Чехов	Исидора Секулић	Вилијам Саројан	Петар Кочић
----------------------	-----------------	-----------------	-------------

ДРАМА

1. **МАЛЧИКА:** Како се чиниш невешта! Као да ја
 нисам приметила јуче...

САВЕТА (збуњена): Јуче... приметила...

МАЛЧИКА: Ти си збуњена! Ти дакле
 признајеш?

САВЕТА: Ја те не разумем!

МАЛЧИКА: О, добро си ти разумела! Ниси
 ти бадава кокетовала са господином
 Бранком!

САВЕТА (за себе): Она дакле зна... (Наћлас.)
 Већ што се тога тиче, ту ми је савест
 чиста!

2.

размажена	МАЛЧИКА
разумна	
самоуверена	
скромна	
вредна	
лења	САВЕТА

3. СОКОЛОВИЋ (*иде пред њу*): Слатко моје

дете, јеси ли добро спавала?

ЈЕЦА (*иста тако*): Чедо моје, да ниси
ружно сањала?

СОКОЛОВИЋ: Јеси ли уморна од јуче?

ЈЕЦА: Да ниси ломна?

СОКОЛОВИЋ: Па јеси ли гладна?

ЈЕЦА: Хоћеш ли мало кафице или мало теја
са шунчицом?

МАЛЧИКА: Јесам, нисам, хоћу, нећу, не знам,
маните ме се, оканите ме се!

4. а) (*стужи*) [...] (*Узме њисмо. Јован одлази.*);
б) драма.

5. а) Малчика; б) Савета; в) Јеца.

6.

Књижевно дело	Име аутора	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Избирачица</i>	Коста Трифковић	драма	комедија
<i>Аналфабетџа</i>	Бранислав Нушић	драма	једночинка
<i>И ми њрку за коња имамо</i>	Миодраг Станисављевић	драма	драма за децу

7. комедија ситуације.

8. дијалог.

9. а) Малчика;

в) Марко;

а) Савета;

б) Света;

в) Шумска Мајка;

б) Мика.

10.

11. бајка.

12. а) **Н**; б) **Т**; в) **Т**; г) **Т**; д) **Н**; њ) **Н**; е) **Т**.

13. монолог и дијалог, подела улога, дидаскалије, представе се приказују у позоришту.

14. 1. комедија;

2. лице;

3. расплет;

4. једночинка;

5. сцена;

6. дијалог;

7. реплика;

8. заплет.

15.

Миодраг
Станисављевић

Бранислав
Нушић

Коста
Трифковић

Литература

- Алексић, В. (2018). *Каљави коњ: приче из словенске митологије*. Чачак: Пчелица издаваштво.
- Андрић, И. (1972). *Аска и вук: приповетке*. Београд: Просвета.
- Антић, М. (2003). *Најлепше песме Мирослава Антића*. Београд: Просвета.
- Дучић, Ј. (1989). *Песме*. Београд, Сарајево: БИГЗ, Просвета, Свјетлост.
- Ерић, Д. (1997). *Чудесни свиџац: изабране песме за младе*. Смедерево: Смедеревска песничка јесен.
- Илић, В. (1962). *Изабрана дела*. Нови Сад, Београд : Матица српска, Српска књижевна задруга.
- Јакшић, Ђ. (1999). *Изабране песме*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Јесењин, А. С. (1953). *Песме*. (М. М. Пешић, прев.). Београд: Ново поколење.
- Караџић, С., В. (1976). *Српске народне ајесме. Књ. 2, У којој су ајесме јуначке најстарије*. Београд: Просвета.
- Караџић, С., В. (1977). *Српске народне ајесме. Књ. 1, У којој су различне женске ајесме*. Београд: Нолит.
- Кочић, П. (1958). *Изабрана дела*. Београд: Народна књига.
- Нанети, А. (2017). *Мој дека је био шрешња*. (превела са италијанског језика Весна Мостарица) Београд: Креативни центар.
- Нушић, Б. (1987). *Изабране комедије и драме*. Београд: Нолит.
- Нушић, Б. (1989). *Аутобиографија*. Београд: Просвета.
- Петровић, В. (1969). *Песме; Есеји*. Нови Сад, Београд : Матица српска, Српска књижевна задруга.
- Раичковић, С. (1989). *Хвала сунцу, земљи, шрави*. Нови Сад: Дневник.
- Stanisavljević, М. (2006). *Drame*. Beograd: Res publica, Informatika.
- Тесла, Н. (1995). *Моји изуми*. Београд: Клуб НТ, Музеј Николе Тесле.
- Трифковић, К. (1987). *Комедије и драмолети*. Београд: Нолит.
- Ђопић, Б. (2003). *Орлови рано лете*. Београд: Креативни центар.
- Чехов П. А. (1963). *Приповетке*. (О. Влатковић, прев.). Београд: Просвета.
- Шантић, А., Ђоровић, С. (1962). *Изабране странице*. Нови Сад, Београд : Матица српска, Српска књижевна задруга.